

Novi predsjednik Sjedinjenih Američkih Država Donald Tramp objavio je prva imenovanja u kabinetu čime je počeo ranije nego što je uobičajeno da slaže tim s kojim će vladati iduće četiri godine. U međuvremenu, velika je nepoznanica kakva će biti politika 45. predsjednika SAD-a, a najveća je ona koja se tiče buduće spoljne politike najmoćnije države svijeta.

Predsjednik Tramp imenovao je za šefa tima za tranziciju svog kandidata za potpredsjednika Majka Pensa, poznatog po dobrim vezama u Vašingtonu. Pozivajući se na nekoliko izvora bliskih Trampovom timu za tranziciju Njujork tajms je prenio kako je Tramp rekao savjetnicima da želi da iskoristi Pensove kontakte za nesmetano odvijanje procesa tranzicije.

Tramp je u ponedjeljak, takođe, imenovao predsjedavajućeg Republikanske partije Rajnsa Pribusa za šefa kabineta Bijele kuće. Konzervativni medijski menadžer, „jastreb“ i outsajder Stiven Benon biće predsjednikov glavni savjetnik.

Pribus je vašingtonski veteran sa širokim vezama u Republikanskoj partiji, posebno s predsjedavajućim Predstavničkog doma Kongresa Polom Rajanom. Benon je vodio konzervativni vebsajt Brajtbart, prije nego što se priključio Trampovom timu u predizbornoj kampanji. Ni Pribus, ni Benon nemaju većeg iskustva u izvršnoj vlasti.

Iako je tokom kampanje obećao da će dovesti „zaboravljene muškarce i žene“ u svoj tim, izbor Pribusa, predsjednika Republikanskog nacionalnog odbora i prijatelja predsjednika Kongresa Pola Rajana razljutiće dio Trampovih birača. Tradicionalniji republikanci, pak, mogli bi biti nezadovoljni imenovanjem žestokog Benona za jednu od ključnih funkcija u Bijeloj kući.

Jedna od takođe ključnih pozicija, ona državnog sekretara, mogla bi pripasti Rudiju Đulijaniju, rekao je jedan dobro upućeni izvor. Spominjalo se ranije da bi Đuliani, bivši gradonačelnik Njujorka, mogao biti državni tužilac, ili savjetnik za nacionalnu bezbjednost. Isti izvor je kazao da je Džon Bolton, koji je bio američki ambasador pri Ujedinjenim nacijama za vrijeme predsjednika Džordža Buša mlađeg, takođe u kombinacijama da vodi Stejt department. Kao mogući državni sekretar, odnosno ministar spoljnih poslova SAD-a pominje se i senator Bob Korker, koji je predsjedavao Spoljnopolitičkim odborom Senata. On nije bio najbliži Trampu, ali je ipak podržao njegovu kandidaturu.

Senator Džef Sešns iz Alabame mogući je izbor za ministra odbrane. Mediji spekulisu i oko drugih kandidata, koje bi Tramp doveo iz visokog biznisa i bankarstva, da vode druge resore poput privrede, finansija ili unutrašnjih poslova.

Nagađalo se da bi neka od pozicija mogla pripasti i nekom od članova Demokratske stranke. Uobičajeno je da predsjednik republikanac i obratno, imenuje u svoj kabinet osobu koja pripada drugoj političkoj opciji.

Svijet se pita šta može očekivati od Trampovog mandata. Hoće li kao predsjednik ispunjavati sve što je obećavao kao kandidat? Po nekim pitanjima on je već ublažio svoju retoriku, ali su najave bile toliko bombastične, da će neke možda i morati da ispuni.

U SAD-a vlada „velika podijeljenost koja je svima postala jasna još tokom izborne kampanje pa će Tramp, prema ocjenama stručnjaka, morati da radi na povezivanju dvije polovine američkog društva. Tramp je u kampanji izrekao velika obećanja onima koje je sam nazivao „zaboravljenima u društvu“, koji su izgubili poslove tokom dvije decenije i kojima su industrije zatvarane i seljene u Aziju, Kinu, Latinsku Ameriku...

Prvog dana na predsjedničkoj funkciji Tramp želi da opozove svaku „protivustavnu“ uredbu Baraka Obame. Osim toga, kako je rekao, želi da zamrzne broj zaposlenih u javnoj upravi i ograniči mandat za članove Kongresa.

Zahvaljujući sistemu koji predviđa Ustav SAD-a, realizacija Trampovih prijedloga umnogome zavisi od podrške Kongresa. Trampu će trebati podrška zakonodavnih i sudskih tijela kako bi primijenio obećanja data tokom kampanje – bilo da je riječ o smanjivanju poreza poslovnim

ljudima ili promjeni Obaminih reformi zdravstvenog sistema.

Stručnjaci kažu da bi Tramp mogao da sprovede mnoge od svojih planova jednostavno izdavanjem izvršnih naređenja. U stvari, prelazni tim koji je Tramp imao mjesecima identifikovao je oko 25 izvršnih naređenja koja bi on mogao potpisati odmah nakon preuzimanja dužnosti 20. januara.

Što se tiče spoljne politike, „predsjednikove moći su teoretski ogromne“, rekla je Dana Elin, spoljnopolitički ekspert za SAD na Međunarodnom institutu za strateške studije u Londonu (IISS). „Predsjednik je u poziciji da uradi mnogo u smislu da, na primjer, donese odluke o rasporedu trupa i o tome da li da preduzme vojnu akciju“, rekla je Elin.

Za Trampa je sopstvena zemlja u prvom planu. Kako bi ojačao američku ekonomiju, on zastupa protekcionističku politiku. Želi da zatvori SAD za stranu robu i smatra da je slobodna trgovina loša. Njegov je stav da preduzeća iz SAD-a trpe zbog niza trgovinskih sporazuma koji su „katastrofalni“ i koje bi trebalo promijeniti.

Shodno tome, Tramp hoće ponovo da pregovara o sjevernoameričkom Sporazumu o slobodnoj trgovini NAFTA s Kanadom i Meksikom ili da od njega potpuno odustane. Iz ugovora o Transpacifičkom trgovinskom paktu (TPP), oko koga su pregovori okončani prije godinu dana, Tramp želi definitivno da se povuče.

Osim toga on bi da uvede carinu, kako bi preduzeća iz SAD-a zaustavio da svoju proizvodnju izmještaju u inostranstvo da bi je onda – bez plaćanja carine – mogli da uvezu u zemlju. On takođe može narediti trgovinske procese protiv zemalja poput Kine, što je prijetio da će uraditi, i nametnuti tarife na posebne kategorije uvoza. Trump je prijetio i da će povući SAD iz Svjetske trgovinske organizacije, a imaće pravni autoritet da to i uradi.

U planu za prvih 100 dana na funkciji predsjednika, Tramp je najavio da će početi s „ubrzanom deportacijom dva miliona ilegalnih imigranata“. „Onome ko bude deportovan iz SAD-a pa ponovo ilegalno uđe u zemlju prijeti kazna od najmanje dvije godine zatvora“, rekao je Tramp. Već za prvi dan na funkciji, Tramp je najavio obustavljanje useljavanja iz „terorizmu sklonih regiona“ i generalno pooštavanje bezbjednosnih provjera za useljenike. Tramp je takođe najavio da useljavanje muslimana u zemlju neće dozvoliti.

Tramp je obećao da će da okupi i deportuje svih 11,3 miliona neregistrovanih imigranata u SAD u roku od dvije godine, i obećao je da će stvoriti „radnu grupu za deportaciju“ kako bi sproveo taj plan. Sredstva za takav program trebalo bi da odobri Kongres, a neki republikanci su se protivili ideji, koja je nepopularna među latino biračima i pojedinim konzervativcima.

„Ako nemamo granicu, onda nemamo državu“, rekao je Tramp u jednom promotivnom spotu u predizbornoj kampanji. On je situaciju na granici s Meksikom uporedio sa švajcarskim sirom. Tramp je više puta najavio da će na južnoj državnoj granici podići zid kako bi zadržao ulazak ilegalnih migranata i trgovaca drogom. Troškove bi trebalo da nadoknadi – Meksiko. Iz Meksika su poručili da neće plaćati projekat, koji bi, kako je procijenio Washington post, koštao najmanje 25 milijardi dolara.

Tramp se tokom predizborne kampanje više puta kritički izrazio o NATO-u i, između ostalog, zapitao zašto su uvijek vodeću ulogu morale da preuzimaju SAD. U martu je NATO okarakterisao kao „zastario“ rekavši da bi uskratio američku podršku članovima Alijanse osim ako ne povećaju vojnu potrošnju i „ispune svoje obaveze“ prema Sjedinjenim Američkim Državama.

U intervjuu za Njujork tajms ukazao je da neke članice NATO-a nisu uplatile novac u zajedničku kasu. Na pitanje da li bi SAD zemljama-članicama Saveza vojno pomogle – na šta ih obavezuje statut NATO – Tramp je odgovorio: „Ako se one pridržavaju svojih obaveza prema nama, onda je odgovor: da.“

Tramp-Putin

Novoizabrani američki predsjednik Donald Tramp i ruski predsjednik Vladimir Putin saglasili su se u prvom telefonskom razgovoru da je potrebno raditi u pravcu „konstruktivne saradnje“, saopšteno je iz Kremlja. U saopštenju se navodi da su Tramp i Putin razgovarali o Siriji, te da su se saglasili da je potrebno poboljšati i razviti bilateralne odnose dvaju zemalja. Dva lidera su zaključila da će ostati u telefonskom kontaktu, a razmotrili su i ideju o ličnom susretu. U Moskvi su se obradovali signalima koje je tokom kampanje slao Tramp. Nekoliko puta je ponavljao želju za zbližavanjem SAD-a i Rusije, jednom je čak nagovijestio, doduše nejasno, da bi mogao da prihvati i aneksiju Krima. Tramp je iskazivao poštovanje prema Putinu nazivajući ga boljim

vođom od Obame. Njemačka medijska kuća Dojče vele, međutim, smatra kako konstrukcija nastala u glavama moskovske elite – o partnerstvu dvojice vladara koji ravnopravni sijedaju za sto i složno dijele svijet na zone uticaja kao na Jalti 1945. – ima jednu odlučujuću slabu tačku. Naime, Donald Tramp je izabran uz zakletvu da će ponovo uspostaviti američku veličinu, a ona se uvijek ogledala u spoju ekonomskih uspeha kod kuće i globalnom liderstvu spolja. „A ko je posljednjih godina najglasnije osporavao globalnu vodeću ulogu Sjedinjenih Država? Vladimir Putin. Koncept multipolarnog svijeta koji predano zagovara u njegovom se čitanju svodi na podizanje značaja Rusije. To nije kompatibilno s Trampovom predstavom Amerike kao najveće svjetske nacije," naveo je komentator DW.

Milan BOŠKOVIĆ